

вопросы есть явлениями, противоположными по своему значению. Коммуникативные вопросы – это информативно поисковые лексико-семантические и синтаксические образования, основной целью которых является получение необходимой для адресанта информации (информативного ответа). Метакоммуникативные вопросы формально не прекращают быть вопросами и поэтому требуют определенной реакции собеседника (респонсивной реакции). Перспективы исследования заключаются в дальнейшем углубленном обобщении практического материала, исследовании функции регуляции эмоциональной тональности разговора с помощью респонсивных реакций.

Ключевые слова: информативный ответ, респонсивная реакция, коммуникация, метакоммуникация, коммуникативный вопрос, метакоммуникативный вопрос

ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

УДК: 37:316,3(477)

ТЕХНОЛОГІЯ « ЗАНУРЕННЯ » ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

В. С. МАКСИМЧУК, кандидат педагогічних наук, доцент,
E- mail : maks954@i.ua

ORCID ID: 0000-0003-3521-7114

Г. І. СИДОРУК, кандидат філологічних наук, доцент,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E- mail : seagalina@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-0850-0352

Анотація. У статті розглядається досвід застосування імерсійного методу (занурення) під час вивчення іноземних мов у розвинутих країнах світу та можливість його широкого впровадження в Україні. Проаналізовано сучасні погляди вітчизняних та закордонних мовознавців щодо його ролі в опануванні іноземних мов та значення у навчанні. Запропоновано краще дослідити зв'язок методу й індивідуальних можливостей студентів, залежно від їх темпераменту та впливу на результативність навчання в наших умовах. Особливо вважали б необхідним проведення досліджень у застосуванні імерсійного методу в умовах компактного проживання угорської, румунської та інших меншин в Україні, де мовне питання займає особливе місце.

Ключові слова: імерсійне навчання, офіційна мова, білінгвізм, материнська мова, полікультурна освіта, європейський досвід, адаптація

Актуальність. Будь-яке суспільство в наш час швидко змінюється, що веде також до помітних мовних змін, ролі та значення мов. Внаслідок суспільного тиску відбувається потужний вплив на методи вивчення іноземних мов, йде становлення більш сучасних і ефективних технологій. Імерсійний метод зарекомендував себе як дієвий метод на протязі десятиків років в Америці і Європі, про що свідчать дослідження багатьох центрів імерсійної освіти.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням ефективності імерсійного методу займалися такі відомі вітчизняні й закордонні науковці як І. Білецька, І. Капустін, А. Марченко, М. Овсяннікова, О. Першукова, В. Тимофеев, А. Штифурак, І. Берчі, Г. Воде, Е. Гагер, К. Кніппінг, І. Майснер, К. Морган-Шорт, М. Ульман, І. Фінгер та інші фахівці.

Цікавою є аргументація А. Марченко та І. Капустіна, що імерсія є методичною технологією природного занурення студентів у мовне середовище. Є важливим та потребує подальших досліджень аналіз В. Тимофеева про вплив індивідуальних психологічних рис характеру студентів на здатність опанування іноземних мов, їх темпераменту. Цікаві педагогічні дослідження були проведені О. Першуковою. Нею проаналізовано застосування іноземної мови як навчального засобу в оволодінні загальноосвітніх дисциплін у Європі.

Мета наукової статті – проаналізувати новітні дослідження вітчизняних і закордонних науковців про стан розвитку і застосування імерсійного методу при вивченні іноземних мов та вивчити можливість його застосування в українській практиці. Завдання – встановити дослідників технології занурення за кордоном і в Україні, їх здобутки та перспективи її застосування у вітчизняній освіті.

Виклад основного матеріалу. Імерсійний метод було розроблено й поширено в країнах Америки та Європи з кількома офіційними мовами (наприклад, Канади). Він визнається найкоротшим і найкращим шляхом до опанування іноземної мови і входить до системи білінгвального навчання, формуючи двомовність. Термін «імерсія» походить від латинського слова «immergo» (занурювати). В. Тимофеев вважає, що метою імерсійного методу є розвиток у студентів здатності абстрагуватися від рідної мови, тобто дистанціюватися від впливу граматичних та лексичних моделей і рухатися від ситуації до мови. Цей метод покликаний дозволити студентам долати міжмовну диференціацію і розвивати звичку думати мисленнєвими зразками носіїв мови, яка вивчається [3, с. 15]. А. Марченко та І. Капустін стверджують, що імерсія є методичною технологією, яка природньо занурює слухачів у простір тієї мови, яка вивчається, оскільки вона знімає бар'єр невпевненості та тиск з боку викладача оцінкою, навчальна інформація не заучується, а переживається (навчання із захопленням). Застосування методу збуджує інтерес до навчального матеріалу та переконує в його практичній цінності, активізує і розвиває мисленнєві процеси [1, с. 104]. Вищевказані автори відносять до дидактичних засобів технології занурення схеми, таблиці, графіки, комунікативні ситуації, ділові ігри, відео- та аудіо записи, театралізовані сценки. Студентам пропонується не визубрювання дидактичних засобів, а вчитись пов'язувати їхній зміст із реальними життєвими ситуаціями. Цікавим у В. Тимофеева є аналіз загальних здібностей студентів до вивчення іноземних мов у відповідності до паспортів темпераментів. Він зазначає, що сангвініки не зазнають особливих труднощів під час вивчення іноземних мов. Холерик не боїться мовного бар'єру. Йому властиві відмінна вербальна пам'ять та швидкість реакції. Слабинкою флегматика є усне мовлення. Проте флегматик є здатним до послідовної методичної діяльності, яка вимагає витримки, постійності та фізичної та розумової витривалості. Меланхоліку потрібно все обдумати та зважити. Підвищена тривожність або зацикленість на проблемі меланхоліка часто перешкоджає вступу у вербальний контакт. Тому викладачам потрібно толерантно ставитись до прагнень студентів-меланхоліків до індивідуальної діяльності та шукати альтернативні шляхи залучення їх до групової роботи в залежності від робочої ситуації [3, с. 188].

У Німеччині імерсійний метод застосовується у вивченні іноземних мов усіма віковими групами. Т. Клаудія (мовна школа «Таскла» у місті Мюнхен, ФРН) переконує: «Це – ефективна модель. Як правило, учні навчаються мові дуже швидко». Мовознавець Г. Воде (м. Кіль, ФРН) вважає, що імерсійний метод є дуже успішним під час раннього навчання іноземної мови. Цим способом діти засвоюють мову цілком

інтуїтивно та самостійно [2, с. 119]. У педагогічній вищій школі м. Фрайбург (ФРН) багато навчальних курсів побудовано за імерсійним методом. Для цього пропонується три різні плани: а) класична імерсія: пропонується курс однією мовою; б) альтернативна імерсія: навчання відбувається у групі із змішаними мовами; в) зворотня (взаємна) імерсія: пропонується курс у змішаній групі студентів, що викладається командою доцентів (французькою, німецькою мовами). Необхідною умовою для успішної імерсії є заняття, що базується на наступних дидактично-методичних принципах: а) унаочнення змісту занять. Заняття повинні бути так унаочнені, щоб усе, що відбувається, було зрозумілим без мови, як у німому кіно; б) багатоваріантність матеріалу; в) інтеракція (взаємодія). Метод занурення в іншомовне середовище у штучно створених умовах вимагає від викладачів уміння перетворити своє заняття на театралізовану виставу. Викладач – це режисер і одночасно помічник студентів. Таким чином, забезпечується іншомовна та психологічна підготовка студентів, яка є частиною культури міжмовної комунікації.

В американській освіті проблемами двомовної освіти займається чимало науковців, серед яких, як зазначає І. Білецька І, можна виділити У. Беннета, Р. Ворншопа, Ч. Глена, Дж. Кроуфорда, Р. Румбаута. Як свідчать результати досліджень, у 2005 році 2,6 млн. учнів в американських школах не розмовляли англійською мовою. У межах двомовних програм викладання відбувається іспанською, китайською, корейською, арабською, в'єтнамською, французькою, польською, російською та багатьма іншими мовами [1, с. 105]. Останні дослідження свідчать, що майбутнє – за імерсійними моделями. Вперше вони були запроваджені у США в 1971 році з метою вивчення другої мови в державних початкових школах, а зрештою поширились по всій країні і нині розглядаються освітянами та батьками як високоефективний спосіб навчання дітей іноземної мови. Центром прикладної лінгвістики протягом 30 років (1976-2006) був проведений моніторинг програм занурення в іноземну мову, які функціонують у США. Ним було нараховано 310 програм занурення в іноземну мову, які використовувались у 263 школах 33 штатів і 83 шкільних округів. Найбільш поширеними мовами вивчення за імерсійними програмами є іспанська (42,6%) і французька (29%), потім йдуть гавайська (8,4%), японська (7,1%), китайська (3,9%) та німецька (3,2%) [6, с. 162]. Імерсійна освіта зарекомендувала себе з найкращого боку спочатку в Канаді, а потім в інших країнах світу. У даний час існують спеціальні дослідницькі центри при навчальних закладах, які займаються виключно дослідженням імерсійної освіти та пропонують шляхи її удосконалення.

В Україні дане педагогічне явище починає інтенсивно досліджуватися у межах педагогічної теорії та історії педагогіки. Цікаві педагогічні дослідження здійснює О. Першукова, у працях якої проаналізовано вивчення загальноосвітніх предметів з використанням іноземної мови як засобу навчання у країнах Європи.

Перший досвід організації імерсійного навчання у Фінляндії з'явився у місті Вааса, де кожен четвертий вважає шведську мову рідною. Ініціаторами впровадження імерсійної програми були викладачі місцевого університету Кріста та Ула Лаурен, які почали вивчати канадський досвід імерсійної освіти наприкінці 70-х років минулого століття. Перша імерсійна програма мала пілотний характер і навчання розпочиналося з п'ятирічного віку. Вона була впроваджена у 1987 році з 25 учнями в класі за рішенням міської ради міста Вааса [4, с. 91]. Досвід роботи фінських вчителів довів, що початок уроків рідною мовою на ранньому етапі навчання є досить ефективним прийомом у формуванні двомовності [4, с. 88]. Використання імерсійної освіти в Фінляндії дає змогу не лише сформувати білінгвальну дитину, але й виховати повагу до іншої культури та її представників, гармонізувати стосунки у суспільстві, уникнути конфліктів на національному ґрунті та полегшити подальше вивчення інших мов.

Вважаємо за необхідне ґрунтовно проаналізувати спільні та відмінні риси імерсійних програм у різних країнах. Важливим напрямком подальших досліджень

було б вивчення можливостей широкого впровадження імерсійного навчання в Україні, наприклад, для дітей угорців, румун, греків та інших національностей, що компактно проживають в Україні.

Висновки та перспективи. Необхідною передумовою успішної імерсії є навчальне заняття, яке базується на таких дидактично-методичних принципах: а) презентації змісту заняття, яке повинне бути таким, щоб усе, що там відбувається, було зрозумілим без застосування мови, як у німому фільмі. Учитель візуалізує хід проведення усіма засобами, що є в його арсеналі, наприклад жестами, мімікою, картинами, фільмами, реаліями; б) іноземна мова опановується відповідно до віку тих, хто вивчає іноземну мову, але вона не повинна структурно спрощуватися; в) застосування інтеракції. Щоб підтримати мовну компетенцію, студентам потрібно пропонувати для виконання аутентичні завдання на різноманітні комунікативні ситуації. Метод «занурення» в іншомовне середовище в штучних умовах вимагає від учителів здатності перетворювати свою діяльність в театральну виставу. Учитель є одночасно режисером й асистентом дітей. У процесі інтерлінгвальної комунікації учень або студент є не пасивним, а активним учасником навчального заняття.

Список використаних джерел

1. Білецька, І.О. Практика використання імерсійних програм в опануванні іноземних мов в американських школах [Текст] / І.О. Білецька // Збірник наукових праць. ДПУ ім. Р.Тичини, – вид. XXV, – Умань, 2017. – С. 103-107.

2. Овсянникова, М.А. Имерсионный метод в изучении иностранного языка в дошкольные годы [Текст] / М.А. Овсянникова // Материалы научной конференции профессорско-преподавательского коллектива, докторантов, магистрантов и ТСПУ-соискателей. Л.Н.Дик.: УСД в ТГР, – Тула, 2010. – С. 119-121.

3. Тимофеев, О.В. Английська мова: збірник вправ [Текст] / О.В. Тимофеев. вид. Кутеп. – Київ, 2013. – 250 с.

4. Штифурак, А.В. Досвід використання імерсійної системи в школах Фінляндії [Текст] / А.В. Штифурак // Збірник наукових праць. ДПУ ім. М. Коцюбинського. – Вінниця, 2013. – С. 87-96.

5. Bertschy, J. Überlegungen zur zweisprachigen und bikulturellen Grundausbildung an der Pädagogischen Hochschule Freiburg. Beiträge zur Lehrerbildung, 25(2), 2007. Pädagogische Hochschule; – Freiburg, 2007. P. 231-240.

6. Buss, M., Mard, K. Swedish immersion in Finland. Facts and Figures. In S. Bjorklund Language as a Tool: Immersion Research and Practice; University of Vaasa. – Vaasa, 2001. – P. 157-175.

7. Genesee, F. Second language learning through immersion: A review of U.S. programs / F. Genesee // Review of Educational Research. №55(4). 1985. – P. 541-561.

8. Immersive Methode – Elektronische Ressource Zugriffsmodus: <https://sprachennetz.JRt/2015/03/sprachlernmethode.immersion>.

9. Mai, S. (2008). Bilingual/Immersion Education: What the research tells us //Encyclopedia of Language and Education.- Springer Setence Business Media LLC, 2008. – P. 19-34.

References

1. Biletska, I.O. (2017) Praktyka vykorystannia imersijnyh program v opanuvanni inozemnyh mov v amerykanskyh shkolah [Practice of using the immersion programs in mastering foreign languages in American schools] // Zbirnyk naukovykh prats, DPU im. P.Tychyny. vydannia XXV. Uman, 103-107.

2. Ovsiannikova, M.A. (2010) Imersionnyj metod v izuchenii inostrannogo yazyka v predshkolnye gody [Immersion method in learning foreign languages in preschool years] // Materialy nauchnoi konferentsyi proffesorsko-prepodavatel'skogo kollektiva, doktorantov, magistrantov i TSPU-soiskatelej, L.N. Dik.: USD v TNP. Tula, 119-121.

3. Tymofeev, O.V. (2013) Anhlijska mova: zbirnyk vprav [English language: collection of exercises], Kyiv, vyd. Kutep, 250.
4. Shtyfurak, A.V. (2013) Dosvid vykorystannia imersijnoi systemy v shkolah Finlandii [The experience of using the immersion system in Finnish schools] // Zbirnyk naukovykh prats; DPU im. M. Kotsiubynskoho. – Vinnytsia, 87-96.
5. Bertschy, J. (2007) Überlegungen zur zweisprachigen und bikulturellen Grundausbildung an der Pädagogischen Hochschule Freiburg. Beiträge zur Lehrerbildung, 25(2), 2007. Pädagogische Hochschule; – Freiburg, 231-240.
6. Buss, M., Mard, K. (2001) Swedish immersion in Finland. Fakts and Figures. In S. Bjorklund Language as a Tool: Immersion Research and Praktice; University of Vaasa. Vaasa, 157-175.
7. Genesee, F. (1985) Second language learning trough immersion: A review of U.S. programs / F. Genesee // Review of Edukational Research. №55(4), 541-561.
8. Immersive Methode – Elektronische Ressource Zugriffsmodus: <https://sprachennetz.JRt/2015/03/sprachlernmethode.immersion>.
9. Mai, S. (2008) Bilingual/Immersion Edukation: What the research tills us //Encyclopedia of Language and Education.- Springer Setence Business Media LLC, 19-34.

ТЕХНОЛОГИЯ «ПОГРУЖЕНИЯ» В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

В.С. Максимчук, Г.И. Сидорук

***Аннотация.** В статье рассматривается опыт применения иммерсионного метода «погружения» в изучении иностранных языков в развитых странах мира и возможность его более широкого внедрения в Украине. Проанализированы современные взгляды украинских и зарубежных лингвистов относительно его роли в овладении иностранными языками, его значения в процессе обучения. Установлено, что применение этого метода очень эффективно и важно. Его считают самым кратким и оптимальным путем к овладению языками. Считаем нужным изучить возможность применения иммерсионного метода по месту компактного проживания венгров, румын и иных меньшинств в Украине там, где языковой вопрос занимает особое место.*

***Ключевые слова:** иммерсионное обучение, официальный язык, билингвизм, материнский язык, поликультурное образование, европейский опыт, адаптация*

«IMMERSION» TECHNOLOGY WHEN STUDYING FOREIGN LANGUAGES

V. S. Maksymchuk, H. I. Sydoruk

***Abstract.** The article examines the experience of applying the immersion method when studying the foreign languages in the developed countries and the possibility of its wide use in Ukraine. The contemporary views of Ukrainian and foreign linguists concerning its role in mastering foreign languages and importance in teaching have been analyzed.*

It has been determined, that the use of the immersion method in studying foreign languages, as experts say, is very sustainable and important. It is considered the shortest and the best way of learning foreign languages. It has been investigated that the method involves not only the use of a foreign language in classes, but also the inclusion of pupils (students) in the culture and traditions of native speakers. There is a natural immersion in the environment of a language studied, because the barriers of uncertainty and pressure of teacher evaluation are removed. The application of the method awakens the interest to the educational material and convinces in its practical value, activates and develops the processes of thinking.

For 30 years (1976-2006), the Center for Applied Linguistics has monitored the "Immersion into a Foreign Language" program that has been functioning in the United States. A comparative analysis has demonstrated that there has been a steady increase in

immersion study in the country. It was gifted with considerable attention both from the state and the public. This is evidenced by the large number of publications, decrees and an increase in the number of immersion schools.

It is suggested to monitor better the connection between the method and the individual capabilities of students, depending on their temperament and the impact on the effectiveness of learning. We would consider it expedient to study the possibility of applying immersion education at the place of compact residence of national minorities in Ukraine, where the language issue is acute (Hungarians, Romanians).

Keywords: *immersion method, official language, bilingualism, mother language, multicultural education, European experience, adaptation*

УДК 37.013.46

МЕТОДИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЧЕРЕЗ БЕЗКОШТОВНІ ДОДАТКИ ДЛЯ ОБМІНУ ПОВІДОМЛЕННЯМИ ТА ЗАВДАННЯ СМАРТФОНА

О. В. БАБЕНКО, кандидат філологічних наук, доцент,
Л. Ю. ШЕВЧУК, студентка магістратури,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: olena14babenko@ukr.net; shevchuklilyyuri@gmail.com

ORCID ID: 0000-003-0379-4769

Анотація. *У статті розглядаються сучасні інформаційні технології в процесі вивчення англійської мови та методи навчання через безкоштовні мобільні додатки. Сучасні інформаційні технології ефективні в процесі навчання, роблять його інтерактивним, комунікативним, цікавим та індивідуальним. Систематизовано типи освітніх електронних ресурсів для вивчення іноземних мов.*

Ключові слова: *навчання, інформаційні технології, смартфон, мобільні додатки, програма, метод, ресурс*

Актуальність теми дослідження обумовлена необхідністю застосування нових інформаційних технологій і недостатньою вивченістю освітніх додатків, а також зростаючим інтересом до мультимедійних технологій в цілому. Матеріали нашої роботи можуть допомогти педагогу та учням при вивченні англійської мови, розширити арсенал застосовуваних методів і форм навчання, познайомлять з різними видами інформаційних технологій в контексті вивчення англійської мови. Дана робота може бути цікава не тільки сьогоднішнім учням, а й багатьом користувачам комп'ютера і мережі Інтернет, які бажають розширити свої мовні знання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження методів вивчення англійської мови за допомогою інформаційних технологій широко використовується в працях мовознавців, зокрема, С. А. Войтко, Г. А. Омеляненко, О. О. Коломінова, І. Г. Захарова, Р. А. Свиридон. С. В. Роман охарактеризував сучасні технології навчання англійської мови. Ю. А. Маслюк досліджував проблеми використання інформаційних та комунікаційних технологій у навчальній діяльності. Р. О. Тарасенко охарактеризував інформаційні технології в освіті.

Мета наукової статті – виявити найбільш корисні та зручні методи вивчення англійської мови за допомогою Інтернету, розглянути освітні можливості сучасних мобільних додатків, розкрити різноманіття форм застосування смартфона і програмного забезпечення в успішному оволодінні англійською мовою.